

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO TVARKYMO PLANO, PATVIRTINTO LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1997 M. BALANDŽIO 28 D. NUTARIMU NR. 416 „DĖL AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO PLANŲ) PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. balandžio 28 d. nutarimą Nr. 416 „Dėl Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“:

1. Papildyti Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindinių sprendinių IV skyrių „Gamtos apsaugos kryptys ir priemonės“ 24 punktu:

„24. Siekiant plėtoti mokslinius tyrimus ir aplinkos oro monitoringą, numatoma šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) tyrimų bokšto statyba ir specialios įrangos, skirtos ŠESD koncentracijoms ir srautams matuoti bei jų pokyčiams miško ekosistemose vertinti, įrengimas.“

2. Pakeisti Aukštaitijos nacionalinio parko tvarkymo planą (brėžinį) ir išdėstyti jį nauja redakcija (pridedama).

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1997 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 416
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
20 m. d. nutarimo Nr.
redakcija)

AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO PLANŲ) AIŠKINAMOJO RAŠTO PAGRINDINIAI SPRENDINIAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Aukštaitijos nacionalinio parko (toliau – Nacionalinis parkas) planavimo schemą sudaro Aukštaitijos nacionalinio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas ir Aukštaitijos nacionalinio parko tvarkymo planas (toliau – Tvarkymo planas) (brėžiniai) bei Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindiniai sprendiniai.

2. Aukštaitijos nacionalinio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano tikslai – nustatyti:

- 2.1. Nacionalinio parko ir jo buferinės apsaugos zonos ribas;
- 2.2. Nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonų ribas;
- 2.3. Nacionalinio parko konservacinio funkcinio prioriteto zonų tikslus.
3. Tvarkymo plano tikslai – nustatyti:
  - 3.1. kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus;
  - 3.2. gamtos apsaugos kryptis ir priemonės;
  - 3.3. kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemonės;
  - 3.4. rekreacinio naudojimo plėtros kryptis ir priemonės;
  - 3.5. gyvenviečių ir infrastruktūros plėtros kryptis.

4. Kultūros paveldo objektų, jų teritorijų ir vietovių – kultūrinių draustinių bei jų apsaugos zonų apsaugą, tvarkybą ir naudojimą reglamentuoja kultūrinių draustinių nuostatai, apsaugos reglamentai ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kurie rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos kultūros ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. IV-261/D1-322 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, nustatytais reikalavimais. Tvarkymo planas nenustato ir nekeičia nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijų ir apsaugos zonų. Jos nustatomos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiaisiais planais.

5. Siekiant užtikrinti Nacionalinio parko gyvybingumą, išsaugoti tradicinį kraštovaizdį ir biologinę įvairovę, būtina tvariai vystyti žemės ir miškų ūkį, racionaliai organizuoti rekreacinį naudojimą. Siekiant išsaugoti tradicinį Nacionalinio parko kraštovaizdį ir etnoarchitektūrinį paveldą, būtina didesnė parama ūkininkaujantiems užaugančioms buveinėms tvarkyti, rekonstruojantiems etnoarchitektūrinės sodybas.

6. Nacionaliniame parke, ypač kraštovaizdžio, geomorfologiniuose ir kultūriniuose draustiniuose, siekiama išsaugoti atviro kraštovaizdžio erdves. Žemės užsodinimą ar užleidimą

mišku skatinti netikslinga. Turi būti užtikrinama gera žemės ūkio naudmenų agrarinė būklė, apleistose žemėse atkuriami žemės ūkio veikla, šalinami savaimė plintantys medžiai ir krūmai. Siekiant mažinti gamybinių ir infrastruktūros objektų poveikį saugomam ir lankytojų apžvelgiamam kraštovaizdžiui, aplink gamybinius pastatus ir inžinerinius statinius formuojami apsauginiai želdiniai.

II SKYRIUS TERITORIJOS FUNKCINIS ZONAVIMAS

7. Nacionaliniame parke pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybes ir gyvenviečių tinklo ypatumus nustatytos šios funkcinio prioriteto zonos:

7.1. konservacinio funkcinio prioriteto zonos – rezervatai ir draustiniai:

7.1.1. Ažvinčių (Gervėčių) sengirės gamtinis rezervatas. Jame saugoma etaloninė Rytų Lietuvos sengirė su šiam regionui būdingomis biocenozėmis, saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių buveinėmis;

7.1.2. Balčio gamtinis rezervatas. Jame saugomas etaloninis termokarstinės kilmės ežero duburys su mokslui vertingu hidrobiocenozės kompleksu, saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių buveinėmis bei sengirės liekanomis;

7.1.3. Salų kultūrinis draustinis. Jame saugomas ir natūralioje aplinkoje reprezentuojamas Aukštaitijos paežerių kaimo etalonas;

7.1.4. Varniškių kultūrinis draustinis. Jame saugomas ir natūralioje aplinkoje reprezentuojamas Aukštaitijos miškų kaimo etalonas;

7.1.5. Baluošo kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas Aukštaitijai būdingas ypač raiškaus termokarstinio reljefo ežeringo ir miškingo kraštovaizdžio kompleksas su unikaliu Baluošo ežeru, etnografiškai vertingais paežerių kaimais, retais hidrografiniais ir biotos elementais;

7.1.6. Šiliniškių kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomi ir reprezentuojami vienas raiškiausių Lietuvoje ežeringų dubaklonių kompleksas, unikalus tarpežerinis Šiliniškių gūbrys, Ginučių ažuolynas, kitos gamtinės ir archeologinės vertybės;

7.1.7. Tauragno kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomi ir reprezentuojami raiškus giliausio Lietuvos ežero – Tauragno – dubaklonis, unikalus sezoniškai išdžiūstančio Tauragnos upelio slėnis, geomorfologiškai vertingas Šeimaties moreninis kompleksas, Aukštaitijos kalvynams būdingos Taurapilio ir Daunorių agrarinio kraštovaizdžio struktūros, vienas žinomiausių šalyje Taurapilio archeologinis kompleksas, kitos gamtos ir nekilnojamosios kultūros vertybės;

7.1.8. Uteno kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas Aukštaitijai būdingo stambaus ežeringo ir miškingo dubaklonio gamtinis kompleksas su gausiomis archeologinėmis ir biotos vertybėmis;

7.1.9. Benediktavo kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomi ir reprezentuojami ypač raiškus Aukštaitijoje kalvoto miškingo agrarinio kraštovaizdžio kompleksas, etnografiškai vertingas ypač gausiai apželdintas Benediktavo kaimas bei archeologinės vertybės;

7.1.10. Kretuono kraštovaizdžio draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas didelės ekologinės vertės, unikalus Lietuvoje gamtos ir kultūros kompleksas, pasižymintis valstybinės svarbos archeologiniais radiniais ir etnografiškai vertingu Kretuonių kaimu;

7.1.11. Kiaunos kraštovaizdžio draustinis. Jame saugoma išlikusi natūrali Kiaunos vidurupio hidrografinė struktūra su Aukštaitijai būdingais paupiniais Stirinės, Vasiuliškės bei Žvirbliškės kaimais;

7.1.12. Petriškės geomorfologinis draustinis. Jame saugoma geomorfologiškai unikali Petriškės erozinė plokščiakalvė;

7.1.13. Būkos hidrografinis draustinis. Jame saugomos unikali gamtinė hidrografinė Būkos upės vagos struktūra ir būdingos upinės biocenozės;

7.1.14. Švoginos hidrografinis draustinis. Jame saugomi raiški Švoginos upės hidrografinė struktūra, miškingas jos slėnis su natūraliomis pievomis bei saugomų augalų rūšių buveinėmis;

7.1.15. Juodupės hidrografinis draustinis. Jame saugomas Juodupės, kaip natūralaus miško upelio, ir jo aukštupio žemapelkės hidrografinis kompleksas;

7.1.16. Pliaušės hidrografinis draustinis. Jame saugomas natūralus Pliaušės upelio ir mažųjų ežerėlių hidrografinis kompleksas su saugomų augalų rūšių buveinėmis bei tetervinių tuokvietėmis;

7.1.17. Labažės hidrografinis draustinis. Jame saugomi Labažio ežerėlis, iš jo ištekančias natūralus Labažės upelis ir miškingas šio upelio paslėnys su būdingomis mažiesiems slėniukams biocenozėmis;

7.1.18. Asalnų hidrografinis draustinis. Jame saugomi Asalnų ir Dringykščio ežerai bei pietvakarinės Dringio ežero įlankos ir jų apyežeriai, unikalūs ir ypač vaizdingas ežerų įlankų bei protakų hidrografinis kompleksas su apyežeryje esančiomis saugomų augalų ir gyvūnų rūšių buveinėmis;

7.1.19. Žeimenio hidrografinis draustinis. Jame saugoma ir reprezentuojama vieno raiškiausių Lietuvoje ežeringų dubaklonių sankirtos hidrografinė struktūra su salomis bei pusiasaliais ir saugomų paukščių žiemojimo vietomis;

7.1.20. Vilkaraisčio telmologinis draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas vienas didžiausių Rytų Lietuvoje Vilkaraisčio paežerinis pelkinis kompleksas su saugomų augalų ir gyvūnų rūšių buveinėmis;

7.1.21. Pagilūtės telmologinis draustinis. Jame saugomi Pagilučio pelkynai, kaip sudėtingiausia Nacionalinio parko pelkinė ekosistema su saugomų augalų rūšimis ir ypač vertinga ornitologiniu požiūriu;

7.1.22. Kriogžlio telmologinis draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas saugomų augalų rūšių buveinėmis ir kurtinių bei kitų saugomų paukščių perimvietėmis žinomas Rytų Lietuvai būdingas miškingo tarpežerio pelkynas su užpelkėjančiu Kriogžlio ežeru;

7.1.23. Kretuonykščio telmologinis draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas vienas didžiausių Rytų Lietuvoje, didelės ornitologinės vertės, ežeruotas pelkinis Kretuonykščio kompleksas, žinomas archeologiniais radiniais;

7.1.24. Siūrių telmologinis draustinis. Jame saugomi ir reprezentuojami unikalūs miškingas pelkinis paežerių ir paupių kompleksas, natūralaus pelkinio upelio etalonas, bei ypač raiški Dringio ežero pakrantės hidrografinė struktūra;

7.1.25. Ažvinčių girios botaninis-zoologinis draustinis. Jame saugomos Rytų Aukštaitijai būdingos miško biocenozės su saugomų rūšių augalų (virgininio varpenio, liekninio beržo, penkialapio dobilo, siauralapės plautės, nariuotosios ilgalūpės, pievinio plauretčio, širdinės dviguonės, vienalapio gedučio) ir gyvūnų (juodojo gandro, vapsvaėdžio, mažojo erelio rėksnio, erelio žuvininko, startsakalio, sketsakalio, ulduko, žvirblinės pelėdos, lututės, pilkosios meletos, žaliosios meletos, plėšriosios medšarkės, lūšies) rūšių buveinėmis;

7.1.26. Minčiagirės botaninis-zoologinis draustinis. Jame saugomos Minčios upelio miškų biocenozės su saugomų rūšių augalų (šakotojo varpenio, beržo keružio, plikažiedžio linlapio, siauralapės plautės, plačialapės klumpaitės, raistinės viksvos) bei saugomų rūšių gyvūnų (skiauterėtojo tritono, juodojo gandro, erelio žuvininko, kurtinio, lututės, žvirblinės pelėdos, žalvarnio, tripirščio genio, šermuonėlio, baltojo kiškio) buveinėmis;

7.1.27. Knyčio botaninis-zoologinis draustinis. Jame saugomi didžiausia Nacionalinio parko aukštapelkė, natūralus Knyčio upelis ir jo apylinkės su saugomų augalų ir gyvūnų rūšių buveinėmis;

7.1.28. Žeimenos botaninis-zoologinis draustinis. Jame saugomi raiškus Žeimenos slėnis ir saugomų augalų bei gyvūnų rūšių buveinės Žeimenos upėje, jos užliejamose pievose bei paslėnio miškuose;

7.1.29. Rėkučių archeologinis draustinis. Jame saugomas ir reprezentuojamas vienas didžiausių Lietuvoje Rėkučių istorinių gynybinių įtvirtinimų ir Rėkučių bei Paversmio pilkapynų archeologinis kompleksas;

7.1.30. Kaltanėnų urbanistinis draustinis. Jame saugoma ir reprezentuojama istorinę Rytų Lietuvos miestelių raidą atspindinti Kaltanėnų miestelio planinė bei erdvinė struktūra su centrine stačiakampės formos aikšte, dvarvieta bei architektūrinėmis ir memorialinėmis vertybėmis;

7.2. ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonos – miškingos arba agrarinės teritorijos, atliekančios svarbias geoeologines, pirmiausia vandenų arba laukų apsaugos, funkcijas. Nacionaliniame parke yra šios ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonos:

7.2.1. rezervatų ir draustinių apsaugos zona. Ji apima Ažvinčių girios ruožą palei Kazitiškio–Rūgšteliškės kelią. Siekiama išsaugoti miškus, atliekančius Ažvinčių (Gervėčių) rezervato ir Būkos, Juodupės bei Švoginos draustinių buferinę apsaugą, ir reglamentuoti šių miškų naudojimą;

7.2.2. vandens telkinių apsaugos zona. Ji apima miškingas Pašvuginės, Kylatrakio, Gojaus, Juodinio ir Pravalio, miškingas ir agrarines Pakiaunio, Kuklių, Vaišniūnų, Šakarvos, Lūšykščio ir Vajuonio bei agrarines Ginučių apylinkes. Siekiama išsaugoti miškus, gausinti želdinius, atliekančius ežerų, upelių ir gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas;

7.2.3. vandens telkinių bei pakelių apsaugos zona. Ji apima miškingas Pašvenčio, Pažeimenės, Palaukojo ir Pausių, miškingas ir agrarines Gavio, Kurinių ir Ožkinių apylinkes. Siekiama išsaugoti miškus, vykdyti specialias pakelių apsaugos priemones, gausinti želdinius, atliekančius ežerų, upelių, pakelių ir gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas;

7.2.4. laukų apsaugos zona. Ji apima kalvotas Daunorių ir Cijonų kaimų apylinkes. Siekiama išsaugoti miškus, pelkes, gausinti želdinius, atliekančius laukų ir gyvenamosios aplinkos apsaugos funkcijas;

7.3. rekreacinio prioriteto zonos – miškingos teritorijos, skiriamos intensyviausiam rekreaciniam naudojimui, paprastai su rekreacine statyba, kita infrastruktūra ir miško parkų formavimu. Jose siekiama sukurti ir palaikyti tinkamą gausiam lankymui aplinką. Nacionaliniame parke yra Palūšės, Jonalaukio, Vaišniūnų, Gaveikėnų, Ginučių ir Pavajuonio rekreacinio prioriteto zonos;

7.4. ūkinio (gamybinio) prioriteto zonos – nepasižyminčios gamtos ar nekilnojamosiomis kultūros vertybėmis ir nutolusios nuo ežerų bei upių miškingos arba agrarinės teritorijos, vandens telkiniai. Nacionaliniame parke yra šios ūkinio prioriteto zonos:

7.4.1. miškų ūkio zona. Ji apima Minčios, Vaišniūnų, Linkmenų, Pakretuonės, Paversmio, Šeimaties, Mikalinės, Vyžių ir Berniūnų ūkinius miškus. Siekiama auginti ir naudoti produktyvius medynus, kartu išsaugoti bendrąsias apsaugines miško savybes bei naudoti teritoriją numatytoms papildomoms funkcijoms;

7.4.2. žemės ūkio zona. Ji apima Stripeikių, Obelų Rago, Lapiakalnio, Berniūnų, Reškutėnų ir Grikiapelės agrarines teritorijas, kuriose vykdant žemės ūkio veiklą ir naudojant teritoriją numatytoms kitoms papildomoms funkcijoms turi būti išsaugota bendroji gyvenamosios aplinkos kokybė;

7.4.3. vandens ūkio zona. Ji apima Dringio, Lūšių bei Ūsių ežerus, kurių vandenys intensyviai naudojami, taikomos vandens ūkio priemonės bei plėtojama rekreacija;

7.5. gyvenamojo funkcinio prioriteto zonos – tai neturinčios kitų funkcinų prioritėtų didžiausios Nacionalinio parko gyvenvietės: Antalksnė, Gaveikėnai, Ginučiai, Meironys ir Vaišniūnai. Jose galima statyba, tačiau būtina reguliuoti užstatymo pobūdį ir pastatų tūrį.

8. Nustatoma Nacionalinio parko buferinės apsaugos zona (7 tūkst. hektarų ploto), kurios tikslas – apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio.

III SKYRIUS TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

9. Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų

teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“ (toliau – Saugomų teritorijų tipiniai apsaugos reglamentai), nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

- 9.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:
  - 9.1.1. rezervatinių miškų, pievų, pelkių ir smėlynų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje:
    - 9.1.1.1. griežtos apsaugos (KMn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
    - 9.1.1.2. reguliuojamos apsaugos (KMr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
  - 9.1.2. rezervatinių vandenių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KVr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
  - 9.1.3. gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
- 9.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:
  - 9.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
  - 9.2.2. rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus pritaikymo (miško parkų) (MRe) ir intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų) (MRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
  - 9.2.3. apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MAs) ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo (MAb) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
  - 9.2.4. ūkinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ūkinių miškų (MŪ) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
- 9.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:
  - 9.3.1. rekreacinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus pritaikymo (ŽRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
  - 9.3.2. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
  - 9.3.3. ūkinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – tradicinio gamybinio ūkininkavimo (ŽŪn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
- 9.4. vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:
  - 9.4.1. ekosistemas saugančių vandenių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
  - 9.4.2. rekreacinių vandenių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
  - 9.4.3. bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAe) ir intensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
- 9.5. kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:
  - 9.5.1. kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo (GEk) ir kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo (GEr) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;
  - 9.5.2. rekreacinių miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo (GRi) kraštovaizdžio tvarkymo zona;
  - 9.5.3. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe), išskiriant kultūros paveldo vertybių požymių turinčių etnografinių kaimų pozonę (GAe*), – šiuose kaimuose išsaugoma vertinga planinė ir erdvinė struktūra, etnografinės sodybos, pavieniai pastatai, vertingi želdiniai; sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi), išskiriant nekilnojamųjų kultūros vertybių požymių turinčių etnografinių kaimų pozonę (GAi*), kraštovaizdžio tvarkymo zonos. Nekilnojamųjų kultūros vertybės požymių turinčiuose kaimuose (GAe* ir GAi*) naujos statybos galimos buvusių sodybų vietose, o esamų pastatų rekonstrukcija vykdoma laikantis Aukštaitijos nacionalinio parko apsaugos reglamento (toliau – Nacionalinio parko apsaugos reglamentas);

9.5.4. bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

9.5.5. rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) bei urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

9.5.6. pramoninės-komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyviai technogenizuotos aplinkos (NFn) ir intensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų (NFu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

9.5.7. eksploatacinės (gavybinės) paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – subnatūralios (neurbanizuojamos) aplinkos eksploatacinių sklypų (NLn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

9.5.8. edukacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – urbanizuotos aplinkos edukacinė (NDu) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

IV SKYRIUS GAMTOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

10. Pagrindinės Nacionalinio parko gamtos apsaugos kryptys yra šios:

10.1. gamtinių kraštovaizdžio kompleksų ir objektų išsaugojimas;

10.2. biologinės įvairovės išsaugojimas;

10.3. gamtinės ekosistemos stabilumo užtikrinimas, stiprinant gamtinio karkaso ekologinį potencialą;

10.4. pažeistų ar sunaikintų gamtinių kraštovaizdžio kompleksų ir objektų atkūrimas.

11. Siekiant išsaugoti vertingiausias gamtinius kraštovaizdžio kompleksus ir objektus, suformuota gamtinių ir kompleksinių draustinių bei gamtos ar paveldo objektų sistema. Prioritetas teikiamas kraštovaizdžio, gamtos paveldo vertybių išsaugojimui, užtikrinamas teisės aktais ir Tvarkymo plano sprendiniais nustatytas apsaugos ir naudojimo režimas. Gamtiniu ir biologinės įvairovės požiūriu vertingiausi yra gamtiniai rezervatai, gamtiniai ir kraštovaizdžio draustiniai, kuriuose numatomos didžiausios apimtys gamtinių vertybių apsaugos ir tvarkymo priemonės.

12. Siūloma paskelbti saugomais gamtos paveldo objektais Laumiakėlio glaciokarstines dubes, Kauprinių akmenį, Medžiukalnio, Almajo ir Varniškių šaltinius, Alksnaičio (Žemuoginė) ir Asalnykščio (Gimžinė) salas, Karviakumpio, Asalnų, Kuprių ir Žeimenų pusiasalius, Gavio įlanką, Daglėjaus ežerą, Vyžių ir Žigo liepas, Puziniškio, Salų II ir Obelų Rago ažuolus bei Juodalksnį milžiną.

13. Siūloma tvarkyti, pritaikant pažintiniam turizmui, šiuos gamtinius objektus ir kompleksus: Moko ir Mokiuko akmenis, Kauprinių akmenį, Šiliniškių gūbrį, Laumiakėlio glaciokarstines dubes, Baluošo ežerinę terasą. Numatoma pastatyti Tauragnų miestelio rytinėje dalyje informacinį stendą, reprezentuojantį giliausio Lietuvos ežero – Tauragno – giliausią vietą, dubaklonio formą ir kilmę.

14. Atliekant kraštovaizdžio formavimo kirtimus ir šalinant menkaverčius medžius bei krūmus, numatoma atverti vaizdingas kraštovaizdžio apžvalgos vietas Tvarkymo plane pažymėtose vietose: Tauragno ežero pakrantes ties Tauragnų miesteliu bei keliu Tauragnai–Šeimatis, Baltelės ir Utenykščio tarpežerio teritoriją, Žiegžmario ežero pietinę pakrantę ties atokvėpio vieta, Baluošo ežero rytinę ir pietrytinę pakrantes bei ties keliu Trainiškis–Vaidziuskės, Gruodiškio ežero rytinę pakrantę, Joskučio ežero pietinę pakrantę, Almajo ežero pietinę ir rytinę pakrantes, atskiras Ūkojo ežero pakrančių dalis ir Ūkojo bei Alksno tarpežerio teritoriją, Ladakalnio, Papiliakalnės, Linkmeno ežero vakarinę ir šiaurinę pakrantes, Alksno ežero vakarinę pakrantę ties Kimbariškės mitologine vieta, Alksno ir Linkmeno tarpežerio bei Alksno ir Asalnykščio tarpežerio teritorijas, Asalnykščio ežero šiaurinės įlankos vakarinę pakrantę ir Puziniškio piliakalnį su aplinkinėmis teritorijomis, Asalnų ežero šiaurinę pakrantę, Dringio ežero rytinę pakrantę, Dringykščio ežero pietrytinę pakrantę, Gavio įlankos vakarinę pakrantę, Lūšykščio ežero pakrantę Kaukiškės ir Kiškių kaimų atkarpoje, Kiauno ir Limino ežerų rytines pakrantes, Kiauno ežero pietrytinę pakrantę, Ūsių ežero

pakrantę ties Dvariškių kaimu ir Linkmenų miesteliu, Lydekinės ir Ūsių tarpežerio teritoriją bei rytinę ežero pakrantę, Prūdo ežero pakrantę ties Mikoliškio kaimu, Pravalos ežero šiaurinę pakrantę, Vajuonio ežero vakarinę pakrantę ties Rėkučių kaimu ir šiaurinę pakrantę ties Papravalės piliakalniui su gyvenvieta, Gilūto ežero šiaurinę pakrantę, Žeimenų ežero pietinę pakrantę ties Kaltanėnų, Degutinės pilkapynu, Žeimenų ežero rytinę pakrantę į vakarus nuo Kretuonėlės kaimo, Taramo ežero pietinę ir šiaurinę pakrantes ir Kretuono ežero rytinę pakrantę.

15. Siekiant išsaugoti ir didinti Nacionalinio parko biologinę įvairovę, skatinama:

15.1. palaikyti natūralias pievas, atviras pelkes, miškapieves, miško aikšteles ir laukymes – šalinti savaime plintančius, menkaverčius medžius bei krūmus ir ekstensyviai naudoti (ganyti ir šienauti);

15.2. gerinti miško buveinių būklę – didinti negyvos medienos (sausuolių, stuobrių, virtėlių) kiekį, formuoti miško aikšteles;

15.3. formuoti iš vietinių augalų rūšių sudarytus entomofilinius ir kanopinių žvėrių mitybos bazę gerinančius želdinius;

15.4. gerinti saugomų šviesamėgių augalų aplinkos sąlygas miškuose – išretinti medynus iki optimalaus skalsumo;

15.5. įrengti dirbtinius lizdus plėšriesiems paukščiams ir juodiesiems gandrams, kelti inkilus uoksiniams paukščiams ir šikšnosparniams, specialius inkiliukus kamanėms;

15.6. stiprinti ekosistemų apsaugos funkcijas miškuose;

15.7. naikinti savaime plintančias svetimžemes, invazines rūšis, nurodytas Invazinių Lietuvoje organizmų rūšių sąrašė, tvirtinamame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro;

15.8. reguliuoti bebrų ir smulkiųjų plėšrūnų (pirmiausia miškinių kiaunių) skaičių;

15.9. saugoti miško jaunuolynus ir vertingus želdinius nuo žvėrių – aptverti arba saugoti individualiai, rūpintis biotechninių įrenginių pastatymu ir priežiūra.

16. Siekiama užtikrinti atviras erdves paukščių apsaugai svarbiose teritorijose „Aukštaitijos nacionalinio parko vakarinė dalis“ ir „Kretuono ežeras“ bei buveinių apsaugai svarbiose teritorijose „Aukštaitijos nacionalinis parkas“ ir „Kretuonykščio ežeras ir jo apyežerės“.

17. Siekiant gerinti saugomų rūšių ir buveinių būklę, skatinama tvarkyti vertingiausias biologinės įvairovės požiūriu teritorijas:

17.1. atlikti buveinių tvarkymo darbus, užtikrinančius gerą buveinių būklę. Būtina palaikyti atviras erdves, šienauti pievas, iškirsti ir pašalinti medžius ir krūmus;

17.2. tęsti buveinių tvarkymo darbus Juodupės pelkėje – krūmų atžalų kirtimą atlikti ne rečiau kaip kas antri metai, palankiausia būtų kasmet. Šienaujama turi būti vėlyvą rudenį (nuo rugsėjo vidurio) ir šienas turi būti išgabnamas iš buveinės. Ankstyvas šienavimas ir paliktas nupjautas šienas kenkia pelkinei uolaskėlei ir kitų saugomų pelkių augalų populiacijų stabilumui;

17.3. užtikrinti saugomų rūšių ir buveinių gerą būklę – atkurti ir palaikyti 7160¹ *Nekalkingų šaltinių ir šaltinių pelkių* buveines, pelkinės uolaskėlės ir žvilgančiosios riestūnės populiacijas;

17.4. nuolat atlikti gamtotvarkos darbus (šienauti, ganyti, pašalinti biomasę) Kretuono ežero Didžiojoje saloje;

17.5. užtikrinti, kad Kretuono kraštovaizdžio draustinyje žemės ūkio naudmenos būtų naudojamos, neapaugtų medžiais, krūmais ir piktžolėmis. Rekonstruoti Žaugėdos upės apsauginį pylimą – įrengti reguliuojamą šliuzą pažeistoje pylimo vietoje. Siekiant sudaryti palankias vandens ir pelkių paukščių veisimosi ir maitinimosi sąlygas, pavasarį šliuzą atidaryti, kad didžioji dalis vandens patektų į Žemaitiškės pievas, o vasarą šliuzą uždaryti. Ekologiniu požiūriu vertingoje Žemaitiškės pievų teritorijoje rudenį ir žiemą šienauti, palaikant atvirą teritoriją;

17.6. atlikti gamtotvarkos darbus (kirsti medžius ir krūmus, šienauti pievas ir ganyti) Murmų ir Kretuonų kaimuose esančiose pievose, tinkamose auksuotajai šaškytei veistis, taip pat atlikti nuodugnius rūšies paieškos darbus;

¹ Keturių simbolių derinys (pavyzdžiui, 1110) nurodo buveinės tipo kodą, kuris atitinka Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ kodą Europos Sąjungos buveinių interpretavimo vadove (EUR 15/2, 1999).

17.7. išsaugoti tinkamas sąlygas šikšnosparnių vasarvietei ūkiniame Kaltanėnų parapijos pastate prie bažnyčios. Kūdrinio pelėausio buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje atlikti nuodugnią rūšies vasarviečių paiešką;

17.8. siūloma iškirsti ir pašalinti Baluošo ežero Beržų salos medžius ir krūmus, kasmet atlikti šienavimo (prireikus ir šalinimo) darbus, siekiant sudaryti tinkamas sąlygas tilvikinių ir (ar) kirinių paukščių kolonijai įsikurti, tikintis, kad šalia kolonijos įsikurs ir saugomų rūšių paukščiai (mažieji kirai);

17.9. atkurti ir palaikyti Ginučių ažuolyno unikalias *9070 Medžiais apaugusių ganyklų* buveines, kurios išsiskiria didele rūšių įvairove. Būtina iškirsti perteklinius medžius ir krūmus, miškapieves periodiškai šienauti;

17.10. atkurti ir palaikyti Pabaluošės kadagyną – šalinti *5130 Kadagynų* buveinei nebūdingus medžius ir krūmus. Sukurtose atvirose aikštelėse ir laukymėse šienauti ir šalinti žolę;

17.11. taikant rezervatinių miškų reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zonos režimą, Ažvinčių sengirės gamtiniame rezervate Gervėčių pelkėje iškirsti menkaverčius medžius ir krūmus, pašalinti juos, kasmet ar kas antri metai atlikti atžalų kirtimą ir šalinimą, taip palaikyti atvirą pelkės plynę;

17.12. siekiant išsaugoti vienintelę Lietuvoje esančią į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašą įrašytą belapės antbarzdės populiaciją ir jos buveinę Vaišniūnų girininkijos 608 kvartale, neatlikti miško kirtimų.

18. Siekiant išsaugoti gyvybingas saugomų rūšių populiacijas, numatoma:

18.1. erelio žuvininko paplitimo vietose įdiegti užimtų lizdų aplinkos stebėjimo kamerų sistemą;

18.2. žalvarnio buveinėse įkelti naujų inkilų, palaikyti atviras pievų, ganyklų, ariamos žemės buveines (500 metrų nuo uokso atstumu), įrengti apsaugos nuo plėšrūnų priemones (metalinės vielos rezginius, skardos žiedus) ir apgenėti gretimius medžius, kad plėšrūnai nepatektų prie saugomų lizdų.

19. Būtina stabdyti gausialapio lubino, smulkiažiedės sprigės, varpinės medlievos ir šluotinio sausakrūmio plitimą. Naikinti Sosnovskio barštį Cijonų, Mozūriškės, Darželių bei Benediktavo kaimų teritorijose ir kitose Nacionalinio parko dalyse.

20. Būtina tvarkyti natūralių pievų ir pelkių buveines, kurių būklė sparčiai prastėja.

21. Siekiant užtikrinti gamtinės ekosistemos stabilumą ir stiprinti gamtinio karkaso ekologinį potencialą, būtina mažinti vietinę taršą šiais būdais:

21.1. rekonstruoti esamus nuotekų valymo įrenginius Reškutėnų kaime, įrengti nuotekų surinkimo sistemą, pastatyti naujus nuotekų valymo įrenginius Tauragnų miestelyje, Ginučių kaime, plėsti nuotekų surinkimo sistemas Kaltanėnų miestelyje, Ožkinių, Berniūnų, Reškutėnų kaimuose; numatomas decentralizuotas nuotekų tvarkymas Vaišniūnų, Antalksnės ir Grikiapelės kaimuose;

21.2. įrengti lietaus nuotekų valymo įrenginius Kaltanėnų miestelyje ir Reškutėnų kaime;

21.3. plėsti vandentiekių sistemas Kaltanėnų miestelyje, Ožkinių, Berniūnų, Reškutėnų kaimuose, rekonstruoti vandenvietes Ožkinių kaime, įrengti naują vandenvietę Ginučių kaime, statyti vandens gerinimo įrenginius Kaltanėnų miestelyje, Palūšės ir Grikiapelės kaimuose;

21.4. skatinama rūšiuoti atliekas, kompostuoti ar perdirbti susiskaidančias atliekas, įrengti susiskaidančių atliekų surinkimo aikšteles, diegti ekologiškas technologijas vietos gamybos įmonėse, ekologiškai ūkininkauti.

22. Siekiant atkurti ūkinės veiklos pažeistus ar sunaikintus gamtos objektus ir kompleksus, numatoma:

22.1. baigti kasybą ir rekultivuoti Burbų smėlio karjerą. Rekultivuojuojant karjerą palikti ir palaikyti atviras aikšteles ir dalį pietinių šlaitų – taip sudaryti sąlygas termofilinėms rūšims ir buveinėms;

22.2. likviduoti gamybinių kompleksų statinių liekanas Šeimaties kaimo pietinėje dalyje ir Pakiaunio kaimo šiaurinėje dalyje;

22.3. formuoti apsauginius želdinius Stripeikių, Benediktavo, Grikiapelės, Reškutėnų, Obelų Rago ir Berniūnų žemės ūkio funkcinio prioriteto zonose bei aplink gamybinius objektus Reškutėnų

kaimo pietinėje dalyje, Ožkinių kaimo šiaurinėje dalyje, Berniūnų kaimo vakarinėje dalyje, Palaukojos kaimo teritorijoje, Grikiapelės kaimo vakarinėje dalyje ir Antalksnės kaimo pietinėje dalyje.

23. Siekiant plėtoti ekologinį švietimą, numatoma:

23.1. propaguoti ekologinį švietimą ir turizmą Palūšės turizmo centre;

23.2. plėtoti edukacines programas Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centre;

23.3. plėtoti gamtos (paukščių) stebėtojų ir gamtiniam švietimui tinkamą infrastruktūrą Reškutėnuose.

24. Siekiant plėtoti mokslinius tyrimus ir aplinkos oro monitoringą, numatoma šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) tyrimų bokšto statyba ir specialios įrangos, skirtos ŠESD koncentracijoms ir srautams matuoti bei jų pokyčiams miško ekosistemose vertinti, įrengimas.

V SKYRIUS

KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

25. Nacionalinis parkas reprezentuoja Rytų Aukštaitijos etnografinio regiono kultūros paveldą ir tradicinį kraštovaizdį. Nacionalinio parko nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos kryptys yra šios:

25.1. kultūros vertybių išsaugojimas vietoje;

25.2. kultūros vertybių tvarkyba.

26. Pagrindinė nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptis yra išsaugojimas vietoje, pagrindinį dėmesį skiriant jų būklės stebėsenai, apsaugai nuo vizualinės taršos, ryšių su aplinka išsaugojimui ir stiprinimui, pritaikymui lankyti.

27. Siūloma tvarkyti ir pritaikyti pažintiniam lankymui kultūros vertybių požymių turinčius objektus, pažymėtus Tvarkymo plane.

28. Numatoma atkurti Reškutėnų, Žemaitiškės antrąją senovės polinę gyvenvietę (už vertybės teritorijos ribos).

29. Tvarkoma ir pritaikoma pažintiniam turizmui Rėkučių, Pavajuonio senovės gynybinio įtvirtinimo dalis.

30. Į Kultūros vertybių registrą įrašytos kultūros vertybės tvarkomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, atsižvelgiant į nustatytus vertybių apsaugos tikslus bei režimą, naudojimo ir pritaikymo lankyti galimybes. Nekilnojamosios kultūros vertybės ir kultūros vertybių požymių turintys objektai bei vietovės tvarkomi atsižvelgiant į jų naudojimo ir pritaikymo lankyti galimybes:

30.1. archeologinio ir mitologinio paveldo vertybės – akmens amžiaus stovyklavietės, akmens, bronzos ir geležies amžių gyvenvietės, radimvietės, piliakalniai, Rėkučių, Pavajuonio senovės gynybinis įtvirtinimas, pilkapynai ir pavieniai pilkapiai, kapinynai, Kaltanėnų dvarvietė, senosios šventvietės, alkakalniai, mitologiniai akmenys, šventi šaltiniai – tvarkomos taikant reguliuojamos apsaugos režimą (KOr). Šios vertybės gali būti naudojamos pažintiniam turizmui ir viešiesiems renginiams. Pritaikant archeologinio ir mitologinio paveldo vertybes lankyti, tvarkomi želdiniai, gali būti atliekami kraštovaizdžio formavimo kirtimai, įrengiama saugų ir vertybei nežalingą lankymą užtikrinanti infrastruktūra: laiptai, takai, sustojimo ir atokvėpio vietos. Pirmiausia turi būti tvarkomi ir pritaikomi pažintiniam turizmui šie archeologinio ir mitologinio kultūros paveldo objektai: Rėkučių, Pavajuonio senovės gynybinis įtvirtinimas, Pavajuonio, Rėkučių, Vyžių, Šakarvos pilkapynai, Linkmenų piliakalnis su gyvenvieta, Šeimaties piliakalnis su gyvenvieta, Sėlės ir Puziniškio piliakalniai, Reškutėnų piliakalnis su gyvenvieta, Taurapilio pilkapynas, Ragas, vadinamas Alkaragiu, Liumpiškių šaltinis, vadinamas Kregžliu;

30.2. architektūrinio ir inžinerinio paveldo vertybės – architektūriniai arba inžineriniai požiūriai vertingi statiniai ir jų kompleksai – tvarkomos taikant reguliuojamos apsaugos režimą. Šiose vertybėse atliekami įstatymų nustatyta tvarka suplanuoti ir suderinti restauravimo, atkūrimo ir

(arba) tvarkymo darbai. Vertybės pritaikomos visuomenės poreikiams, pirmiausia pažintiniam turizmui;

30.3. Kultūros vertybių registre registruoti etnografiniai kaimai: Salos II, Strazdai, Šuminai, Vaišnoriskė ir Varniškės II – tvarkomi taikant kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo (GEk) reglamentą, pritaikomi pažintiniam turizmui. Kretuonų kaimas tvarkomas taikant kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo (GEr) režimą. Taikant sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi*) režimą tvarkomi nekilnojamojų kultūros vertybių požymių turintys Benediktavo, Ginučių, Paalmajės, Puziniškio, Simoniškio, Stirninės, Šiliniškių, Vaidžiuškių, Vasiuliškės, Žvirbliškės kaimai, o taikant sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe*) režimą tvarkomi Kuklių, Rėkučių, Stagalėnų, Šakališkės, Vyžių kaimai. Šiuose kaimuose išlaikoma vertinga planinė ir erdvinė struktūra, saugomos etnografinės sodybos, pavieniai pastatai, vertingi želdiniai;

30.4. skatinama atkurti tradicinį kraštovaizdį su atviromis erdvėmis – šalinti medžius ir krūmus, ganyti ir šienauti teisinę apsaugą ir nekilnojamojų kultūros vertybių požymių turinčių etnokultūrinių kaimų teritorijose, kurios savaime apauga mišku;

30.5. istorinio ir memorialinio paveldo vertybės – istoriniai pastatai ir sodybos, iškilias krašto asmenybes menančios vietos, paminklai, kapai, senosios kaimų kapinės, Lietuvos laisvės kovas menančios vietos, žydų žudynių vietos – tvarkomos taikant reguliuojamos apsaugos režimą (KOr). Šiose vertybėse tvarkomi želdynai, kuriama ir (arba) plėtojama pažintiniam lankymui būtina infrastruktūra. Pirmiausia turi būti tvarkoma ir pritaikoma pažintiniam turizmui Kazimiero, Jono ir Vincento Strazdų gimtoji sodyba Strazdų etnografiniame kaime, Vytauto apygardos Lokio rinktinės štabo bunkerio vieta prie Aukštagnio kaimo;

30.6. Kaltanėnų miestelio istorinė dalis (urbanistikos paveldo vertybė) ir Kaltanėnų dvaro sodybos fragmentai (architektūrinio paveldo vertybė) tvarkomi taikant kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo (GEr) režimą;

30.7. nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės – kryžiai, koplytstulpiai, stogastulpiai, koplytėlės, Rėkučių ir Reškutėnų paminklas Vytautui Didžiajam – tvarkomos pritaikant pažintiniam turizmui. Plėtojama pažintiniam lankymui būtina infrastruktūra. Tęsiamas kaimų kryžių, senųjų kaimo kapinių medinių memorialinių paminklų tvarkymas, restauravimas ir (arba) atkūrimas.

31. Kultūros paveldui eksponuoti ir populiarinti numatoma:

31.1. įkurti muziejines-educacines ekspozicijas Salų ir Šuminių kaimuose, bendradarbiaujant su Lietuvos liaudies buities muziejumi;

31.2. vystyti senovinės bitininkystės muziejaus veiklą Stripeikiuose;

31.3. plėtoti Reškutėnų Ryto draugijos pradinės mokyklos muziejų (Švenčionių Nalšios muziejaus padalinį);

31.4. atkurti milo vėlyklą Ginučių malūne.

VI SKYRIUS

REKREACINIO NAUDOJIMO PLĖTROS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

32. Rekreacinio naudojimo plėtros kryptys yra šios:

32.1. Nacionalinio parko rekreacinio naudojimo sistema pažintinio turizmo maršrutais sujungiama su Ignalinos, Utenos, Švenčionėlių ir Švenčionių miestais, panaudojant šių miestų – turistų aptarnavimo centrų – potencialą;

32.2. poilsdavimas ir rekreacinė infrastruktūra plėtojama rekreacinio funkcinio prioriteto zonos. Kitose Nacionalinio parko dalyse kuriama pažintiniam turizmui reikalinga infrastruktūra;

32.3. Nacionaliniame parke esančios sodybos nepriklausomai nuo funkcinio prioriteto zonos gali būti pritaikomos kaimo turizmo paslaugoms teikti;

32.4. gamtos ir kultūros paveldo objektai pritaikomi lankyti įrengiant atitinkamą infrastruktūrą;

32.5. palaikoma ir plėtojama vandens turizmo infrastruktūra prie nacionalinių trasų;

32.6. rekreacinių paslaugų plėtra telkiama Palūšėje ir Ginučiuose;

32.7. Nacionalinio parko draustiniuose plėtojamas tik pažintinis turizmas – įrengiamos automobilių ir dviračių turizmo trasos, pėsčiųjų takai, atokvėpio vietos, privažiavimai ir priėjimai prie lankomų objektų, apžvalgos aikštelės, mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai, kita su pažintiniu turizmu susijusi infrastruktūra, kuri nepakenktų draustinio gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms bei kraštovaizdžiui;

32.8. stovyklavietės, kempingai, rekreaciniai pastatai ir poilsio kompleksai įrengiami ir statomi Tvarymo plane pažymėtose vietose. Urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonų sprendiniai miško žemėje įgyvendinami tiek, kiek jie neprieštaruoja Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniui;

32.9. automobilių stovėjimo aikštelės, atokvėpio vietos, apžvalgos aikštelės ir mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai prireikus gali būti įrengiami ir statomi prie pažintinio turizmo trasų ir takų bei lankomų objektų Tvarymo plane nepažymėtose vietose, jeigu planuojama veikla nepakenks gamtos ir kultūros vertybėms bei kraštovaizdžiui. Šiose vietose turėtų būti įrengiami informaciniai stendai ir organizuojamas šiukšlių surinkimas.

33. Nacionalinio parko rekreacinio naudojimo plėtros kryptys:

33.1. plėtoti pažintinį turizmą – įrengti pažintinio turizmo trasas ir takus, saugoti ir eksponuoti tradicinį kaimišką kraštovaizdį, gamtos ir kultūros vertybes, gyvąsias kultūros tradicijas ir raiškas, plėtoti gamtines ir kultūrinės ekspozicijas;

33.2. vystyti poilsivimą – plėtoti esamus, statyti ir įrengti naujus rekreacinės infrastruktūros objektus Tvarymo plane pažymėtose vietose;

33.3. didinti gamtos ir kultūros paveldo objektų pritaikymą lankyti.

34. Nacionalinio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonose numatoma:

34.1. Palūšės rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – palaikyti ir gerinti stovyklaviečių, poilsiviečių ir atokvėpio vietų įrangą, plėtoti kaimo turizmo, turistų aptarnavimo paslaugas ir infrastruktūrą, atnaujinti ir sutvarkyti rekreacinį taką Palūšės miške;

34.2. Pavajuonio rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – sutvarkyti pakrantes, atlikti kraštovaizdžio formavimo kirtimus;

34.3. Gaveikėnų rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – gerinti stovyklavietės įrangą ir pritaikyti apžvalgai esamus gamtinio kraštovaizdžio objektus;

34.4. Jonalaukio rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – Jonalaukio kaime plėtoti kaimo turizmo, turistų aptarnavimo paslaugas ir infrastruktūrą;

34.5. Vaišniūnų rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – palaikyti ir gerinti atokvėpio vietą, palaikyti atviras erdves, atlikti kraštovaizdžio formavimo kirtimus;

34.6. Ginučių rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – numatoma įrengti kempingą prie Almajo ežero; gerinti stovyklaviečių įrangą ir pritaikyti apžvalgai esamus gamtinio kraštovaizdžio objektus.

35. Nacionalinio parko pažintinio turizmo sistemą sudaro įvairaus dydžio ir pobūdžio pažintinio turizmo trasos ir takai, lankomi paveldo objektai, lankymui ir poilsiui skirta rekreacinė infrastruktūra (atokvėpio vietos, apžvalgos aikštelės, poilsivietės, stovyklavietės). Prioritetas teikiamas vandens, dviračių ir pėsčiųjų turizmui.

36. Kaltanėnų miestelyje prie Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centro numatoma įrengti stovėjimo aikštelę kemperiams ir suteikti galimybę juose stovyklaujantiems turistams naudotis elektra ir vandeniu, taip pat ugdymo ir turizmo centre teikiamomis paslaugomis.

37. Nacionaliniame parke stovyklavietės papildomai gali būti įrengiamos ir Tvarymo plane pažymėtose vietose – miškuose, kurie priskirti IIB grupei (rekreaciniai miškai):

37.1. Kiauno ežero pietrytinė pakrantė prie Kiauneliškio kaimo (1);

37.2. Žeimenų ežero pietinė pakrantė (2);

37.3. Uteno ežero rytinė pakrantė prie Rūgšteliškio kaimo (3);

37.4. Tauragno ežero šiaurinė pakrantė į vakarus nuo Šeimaties kaimo (4);

37.5. Tauragno ežero pietinė pakrantė prie Skroblaus I kaimo (5);

37.6. Pakaso ežero šiaurinė pakrantė prie Gineitiškio kaimo (6);

37.7. Linkmeno ežero šiaurinė pakrantė į rytus nuo Papiliakalnės kaimo (7);

- 37.8. Dringio ežero šiaurvakarinė pakrantė prie Vaišniūnų kaimo (8);
- 37.9. Asalnų ežero šiaurvakarinė pakrantė prie Puziniškio kaimo (9);
- 37.10. Ūsių ežero šiaurrytinė pakrantė (Kuprių pusiasalis), Kuprių kaime (10);
- 37.11. Linkmeno ežero pietrytinė pakrantė į vakarus nuo Puziniškio piliakalnio (11);
- 37.12. Uteno ežero rytinė pakrantė prie Rūgšteliškio kaimo (12);
- 37.13. Žeimenų ežero rytinė pakrantė ties Kretuonos upeliu (13);
- 37.14. Ūsių ežero pietvakarinė pakrantė (14);
- 37.15. Kiaunos upės rytinė pakrantė į pietus nuo Kaltanio ežero (15).

38. Automobilių turizmo ir dviračių turizmo trasos ir takai įrengiami pritaikant bei pagerinant esamus kelius. Dviračių turizmo trasos ir pėsčiųjų pažintiniai takai turi kuo mažiau sutapti su intensyviai naudojamais automobilių keliais. Dviračių turizmui tikslinga panaudoti apleistas senkelių atkarpas.

39. Numatomos šios automobilių turizmo trasos:

39.1. nacionalinės automobilių turizmo trasos „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“ atkarpa (A1): Kūriniai–Kaltanėnai–Šakarva–Palūšė–Ignalina;

39.2. nacionalinės automobilių turizmo trasos „Aukštaitijos keliai“ atkarpa (A2): Kūriniai–Kaltanėnai–Šakarva–Palūšė–Ignalina;

39.3. nacionalinės automobilių turizmo trasos „Aukštaitijos parkų žiedas“ atkarpa (A3): Murmos–Kaltanėnai–Šakarva–Ginučiai–Kirdeikiai–Tauragnai–Šeimatis–Minčia–Apkartai;

39.4. automobilių turizmo trasa Palūšė–Ginučiai–Palūšė (A4): Palūšė–Gaveikėnai–Vaišniūnai–Trainiškis–Vaidžiuškės–Ginučiai–Paplaušys–Stripeikiai–Kirdeikiai–Paukojė–Ginučiai–Ladakalnis–Šakarva–Palūšė;

39.5. automobilių turizmo trasa Palūšė–Tauragnai–Palūšė (A5): Palūšė–Gaveikėnai–Vaišniūnai–Šuminai–Strazdai–Vaišnoriškė–Daunoriai–Tauragnai–Kirdeikiai–Paukojė–Ginučiai–Ladakalnis–Šakarva–Palūšė;

39.6. automobilių turizmo trasa Palūšė–Reškutėnai–Palūšė (A6): Palūšė–Ignalina–Antagavė–Garbūnai–Kamša–Rėkučiai–Pervieniškės–Reškutėnai–Raudonė–Kretuonys–Kaltanėnai–Motiejūnai–Palūšė;

39.7. automobilių turizmo trasa Palūšė–Kirdeikiai–Ignalina (A7): Palūšė–Gaveikėnai–Vaišniūnai–Šuminai–Strazdai–Vaišnoriškė–Daunoriai–Tauragnai–Kirdeikiai–Paukojė–Ginučiai–Ladakalnis–Šakarva–Kaltanėnai–Kretuonys–Reškutėnai–Antagavė–Ignalina.

40. Numatomos šios dviračių turizmo trasos:

40.1. „EuroVelo“ 11 koridoriaus „Rytų Europos takas“ atkarpa (D1): Ginučiai–Paukojė–Kirdeikiai;

40.2. regioninės dviračių turizmo trasos „Aukštaitijos žiedas“ atkarpa (D2): Sidariškės–Linkmenys–Benediktavas–Ginučiai–Stripeikiai–Varniškės I–Daunoriai–Minčia–Apkartai;

40.3. dviračių turizmo trasa Palūšė–Antalksnė–Palūšė (D3): Palūšė–Meironys–Puziniškis–Salos–Antalksnė–Kaukiškė–Mačiutiškės–Šakarva–Šilinės Palūšė;

39.4. dviračių turizmo trasa Palūšė–Ginučiai–Palūšė (D4): Palūšė–Meironys–Gaveikėnai–Jonalaukis–Vaišniūnai–Trainiškis–Vaidžiuškės–Ginučiai–Ladakalnis–Salos II–Salos–Antalksnė–Kaukiškė–Morkūniškė–Šakarva–Šilinė–Palūšė;

40.5. dviračių turizmo trasa Palūšė–Paukojė–Palūšė (D5): Palūšė–Meironys–Gaveikėnai–Jonalaukis–Vaišniūnai–Trainiškis–Vaidžiuškės–Ginučiai–Paplaušys–Stripeikiai–Kalytiškė–Kirdeikiai–Paukojė–Ginučiai–Ladakalnis–Salos II–Salos–Antalksnė–Kaukiškė–Morkūniškė–Šakarva–Šilinė–Palūšė;

40.6. dviračių turizmo trasa Palūšė–Varniškės I–Palūšė (D6): Palūšė–Gaveikėnai–Jonalaukis–Vaišniūnai–Šuminai–Strazdai–Vaišnoriškė–Daunoriai–Varniškės I–Stripeikiai–Kirdeikiai–Paukojė–Ginučiai–Ladakalnis–Salos II–Antalksnė–Morkūniškė–Šakarva–Šilinė–Palūšė;

40.7. dviračių turizmo trasa Palūšė–Tauragnai–Palūšė (D7): Palūšė–Gaveikėnai–Jonalaukis–Vaišniūnai–Šuminai–Strazdai–Vaišnoriškė–Daunoriai–Tauragnai–Jačiūniškės–Stripeikiai–Ginučiai–Ladakalnis–Puziniškis–Meironys–Palūšė;

40.8. dviračių turizmo trasa Palūšė–Salos II–Palūšė (D8): Palūšė–Gaveikėnai–Jonalaukis–Vaišniūnai–Šuminai–Strazdai–Vaišnoriškė–Daunoriai–Varniškės I–Stripeikiai–Paplaušys–Ginučiai–Ladakalnis–Salos II–Antalksnė–Linkmenys–Kupriai–Kaltanėnai–Kretuonys–Raudonė–Reškutėnai–Pervieniškės–Rėkučiai–Kamša–Pavajuonis–Pipiriškė–Garbūnai–Palaukoja–Palūšė;

40.9. dviračių turizmo trasa Palūšė–Ladakalnis–Palūšė (D9): Palūšė–Gaveikėnai–Jonalaukis–Vaišniūnai–Šuminai–Strazdai–Vaišnoriškė–Daunoriai–Tauragnai–Jačiūniškės–Stripeikiai–Kalytiškė–Kirdeikiai–Paukojė–Ginučiai–Ladakalnis–Salos II–Antalksnė–Linkmenys–Kupriai–Kaltanėnai–Kretuonys–Raudonė–Reškutėnai–Pervieniškės–Rėkučiai–Kamša–Pavajuonis–Pipiriškė–Garbūnai–Palaukoja–Palūšė;

40.10. Aukštaitijos nacionalinio parko ir Gražutės regioninio parko dviračių trasų jungtis (D10);

40.11. dviračių turizmo trasa „Mažasis Kaltanėnų dviračių takas“ (D11): Šakališkė–Seniškis–Buivydai–Borovka–Šakališkė;

40.12. dviračių turizmo trasa Labanoras–Palūšė (D12): Labanoras–Kūriniai–Kaltanėnai–Šakarva–Palūšė;

40.13. dviračių turizmo trasa Antalksnė–Palūšė (D13): Antalksnė–Cijonai–Pupiškė–Šakarva–Palūšė.

41. Numatomi šie pėsčiųjų pažintiniai takai:

41.1. pėsčiųjų pažintinis takas (P4) „Pilkapių takas“;

41.2. pėsčiųjų takas (P5) iš Palūšės po Šakarvos mišką, einant kairiuoju Šakarvų ežero krantu pro Šilinę, o grįžtant pro Pabaltį;

41.3. pėsčiųjų takas (P6): Ginučiai–Ladakalnis–Salos II–Salos–Asėko ežeras–Ginučiai;

41.4. pėsčiųjų takas (P7): Ginučiai–Papliaušys–Stripeikiai–Šiliniškės–Paalmajė–Ginučiai;

41.5. pėsčiųjų takas (P8): Palūšė–Meironys–Puziniškis–Salos–Salos II–Ladakalnis–Ginučiai;

41.6. pėsčiųjų takas (P9): Palūšė–Meironys–Puziniškis–Salos–Salos II–Ladakalnis–Ginučiai–Šiliniškės–Stripeikiai–Varniškės I–Tauragnai;

41.7. pėsčiųjų takas (P10): Palūšė–Meironys–Gaveikėnai–Baltamiškė–Strigailiškis–Palūšė.

42. Numatoma rajoninė „Aukštaitijos nacionalinio parko dviračių ir pėsčiųjų turizmo trasa“: Palūšė–Gaveikėnai–Jonalaukis–Vaišniūnai–Šuminai–Strazdai–Vaišnoriškė–Daunoriai–Tauragnai–Sėlė–Stripeikiai–Varniškės I–Daunoriai–Vaišnoriškė–Strazdai–Šuminai–Trainiškis–Vaidziušės–Ginučiai–Kirdeikiai–Kaukiškė–Šakarva–Palūšė.

43. Nacionaliniame parke vandens turizmas plėtojamas šiomis trasomis:

43.1. nacionalinės vandens turizmo trasos „Aukštaitijos ežeryno ir Žeimenos upės vandens turizmo trasa“ atkarpa (V1): Žeimenos upė–Žeimenio ežeras–Šakarvų ežeras–Lūšių ežeras–Dringykščio ežeras–Dringio ežeras–Baluošo ežeras–Baluošykščio ežeras–Sravinaičio ežeras–ežeras–Almajo ežeras–Asėko ežeras–Linkmeno ežeras–Ūkojo ežeras–Alksno ežeras–Asalnykščio ežeras–Asalnų ežeras–Būkos upė–Uteno ežeras–Utenykščio ežeras;

43.2. rajoninė vandens turizmo trasa „Uteno rajono vandens keliai“ (V2): Uteno ežeras–Utenykščio ežeras–Būkos upė–Baluošo ežeras–Baluošykščio ežeras–Sravinaičio ežeras;

43.3. vandens turizmo trasa (V3): Palūšė–Lūšių ežeras–Meironys–Dringykščio ežeras–Dringio ežeras;

43.4. vandens turizmo trasa (V4): Palūšė–Lūšių ežeras–Šakarvų ežeras–Šakarva–Žeimenio ežeras–Kaltanėnai;

43.5. vandens turizmo trasa (V5): Palūšė–Lūšių ežeras–Asalnų ežeras–Asalnykščio ežeras–Linkmeno ežeras–Asėko ežeras–Srovės upė–Ginučiai;

43.6. vandens turizmo trasa (V6): Kiaunos upė nuo Kiauno ežero iki ištakos į Žeimeną ties Šakališke;

43.7. vandens turizmo trasa (V7): Palūšė–Lūšių ežeras–Asalnų ežeras–Asalnykščio ežeras–Linkmeno ežeras–Asėko ežeras–Srovės upė–Almajos upė–Almajo ežeras–Sravinaičio ežeras–Baluošykščio ežeras–Baluošo ežeras–persinešimas–Dringio ežeras–Dringykščio ežeras–Asalnų ežeras–Lūšiai–Palūšė;

43.8. vandens turizmo trasa (V8): Utenio ežeras–Utenykščio ežeras–Būkos upė–Baluošo ežeras–Baluošykščio ežeras–Sravinaičio ežeras–Srovės upė–Almajos upė–Almajo ežeras–Srovės upė–Asėko ežeras–Linkmeno ežeras–Asalnykščio ežeras–Asalną ežeras–Lūšiai–Palūšė;

43.9. vandens turizmo trasa (V9): Ginučiai–Srovės upė–Asėko ežeras–Linkmeno ežeras–Asalnykščio ežeras–Asalną ežeras–Lūšių ežeras–Šakarvos ežeras–Šakarva–Žeimenio ežeras–Kaltanėnai;

43.10. vandens turizmo trasa (V10): Tauragno ežeras (Varniškės I vs.–Tauragnai).

44. Siūloma rekonstruoti ir pritaikyti lankymui bei rekreacijai:

44.1. Tauragnų ežero vakarinėje dalyje buvusio malūno pastatus;

44.2. Tauragnų ežero vakarinėje dalyje esantį grūdų sandėlį;

44.3. Ūsių ežero šiaurinėje dalyje esančias fermas.

45. Siekiant gerinti kraštovaizdžio apžvalgos sąlygas, numatoma įrengti:

45.1. apžvalgos bokštą Kaukiškėje šalia automobilių stovėjimo aikštelės;

45.2. apžvalgos aikšteles Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtose vietose: prie automobilių, dviračių ir pėsčiųjų turizmo trasų – Pilkėnių kaimo pietinėje dalyje (prie Tauragnų ežero); prie automobilių ir dviračių turizmo trasų – į vakarus nuo Vaišniūnų kaimo (prie Dringio ežero), Rėkučių kaimo pietinėje dalyje (tarp Kretuono ir Vajuonio ežerų); prie dviračių ir pėsčiųjų turizmo trasų – į šiaurę nuo Meironių kaimo (tarp Asalnų ir Dringio ežerų), į rytus nuo Puziniškio kaimo (prie Asalnų ežero); taip pat Pažeimenio kaime (prie Žeimenų ežero), Puziniškio kaime (prie Asalnykščio ežero) ir Dringio ežero rytinėje pakrantėje.

VII SKYRIUS

GYVENAMŪJŲ VIETŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS

46. Pagrindinė gyvenviečių ir infrastruktūros plėtros Nacionaliniame parke kryptis – kompaktiškai užstatytų kaimų ir Kaltanėnų miestelio plėtojimas bei infrastruktūros gerinimas.

47. Visuose kompaktiškai užstatytuose kaimuose ir Kaltanėnų miestelyje įrengiami šiuolaikinį technologijos lygį atitinkantys inžineriniai tinklai, gerinama kelių, gatvių ir aikščių danga. Prioritetas teikiamas inžinerinei įrangai, kuo mažiau keičiančiai tradicinį gyvenvietės vaizdą ir esamą kraštovaizdžio pobūdį. Siūloma kabeliuoti elektros perdavimo linijas, pirmiausia kraštovaizdžio ir kultūrinuose draustiniuose.

48. Užstatymo sutankinimas galimas intensyvaus rekreacinio tvarkymo (GRi), sugriežtinto geoekologinio ir vizualinio reguliavimo (GAe ir GAi), ekstensyvaus bendrojo tvarkymo (GŪe) miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonose, laikantis Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų ir Nacionalinio parko apsaugos reglamento reikalavimų. Užstatymo linijos šiose kraštovaizdžio tvarkymo zonose formuojamos pagal gatves ir kelius. Intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo (GRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonų sprendiniai miško žemėje įgyvendinami tiek, kiek jie neprieštarauja Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniui. Nekilnojamųjų kultūros vertybių požymių turinčiuose kaimuose (GAe* ir GAi*) naujos statybos galimos buvusių sodybų vietose, o esamų pastatų rekonstrukcija vykdoma laikantis Nacionalinio parko apsaugos reglamento. Kaltanėnų miestelio plėtra numatoma šiaurės kryptimi, ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonoje. Kitų gyvenviečių plėtra numatoma Ožkinių kaimo pietinėje ir šiaurinėje dalyse, Meironių kaimo rytinėje dalyje, Vaišniūnų kaimo vakarinėje dalyje, Ginučių kaimo šiaurinėje dalyje, Strazdų kaimo šiaurinėje dalyje, Rėkučių kaimo pietinėje dalyje.

49. Naujos sodybos gali būti kuriamos:

49.1. žemės ūkio funkcinio prioriteto zonose išskirtose tradicinio gamybinio ūkininkavimo (ŽŪn) kraštovaizdžio tvarkymo zonose;

49.2. ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonose išskirtose bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) kraštovaizdžio tvarkymo zonose žemės ūkio paskirties sklypuose, išskyrus Šilinės ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonoje išskirtą bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) kraštovaizdžio tvarkymo zoną, kurioje naujos sodybos gali būti kuriamos tik tuose žemės

sklypuose, kurių plotas ne mažesnis kaip 0,7 hektaro, o sklypo plotis užstatymo linijoje ne mažesnis kaip 30 metrų;

49.3. ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonų specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) kraštovaizdžio tvarkymo zonose žemės ūkio paskirties sklypuose, ne mažesniuose kaip 2 hektarai.

50. Nacionaliniame parke siekiama gerinti kelius, pagal poreikį pritaikant juos pažintiniam turizmui. Tvarkant Nacionalinio parko kelius pirmenybė teikiama Tvarkymo plane pažymėtoms atkarpoms ir numatomų pažintinio turizmo maršrutų bei privažiavimų prie lankomų objektų įrengimui. Pirmiausia siūloma tvarkyti šias kelių atkarpas:

50.1. kelias Ginučiai–Kirdeikiai per Stripeikių kaimą (automobilių ir dviračių turizmo trasų atkarpa Nacionaliniame parke, apie 7,0 km);

50.2. kelias Bėčiūnai–Palūšė per Antagavės kaimą (dviračių turizmo trasos atkarpa Nacionaliniame parke, apie 3,9 km);

50.3. kelias Garbūnai–Rėkučiai (automobilių ir dviračių turizmo trasų atkarpa Nacionaliniame parke, apie 3,9 km);

50.4. kelias Tauragnai–Šeimatis–Daunoriai (automobilių ir dviračių turizmo trasų atkarpa Nacionaliniame parke, apie 9,7 km);

50.5. kelias Meironys–Ginučiai (automobilių ir dviračių turizmo trasų atkarpos, kelio ilgis 7,9 km).

51. Pažintiniam turizmui plėtoti numatoma:

51.1. rekonstruoti pėsčiųjų ir dviratininkų tiltą per Žeimenio ežerą ties Ožkinių kaimu;

51.2. pastatyti pėsčiųjų ir dviratininkų tiltą per Linkmeno ežerą ties Puziniškio piliakalniui.
